

Ár 2010, föstudaginn 12. nóvember 2010, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Áslaug Árnadóttir, formaður, Geir Arnar Marelsson, Jóhann Tómas Sigurðsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir og Guðlaug Brynja Ólafsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 15/2010**:

M
gegn
Fjármálafyrirtækinu F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 23. apríl 2010 með kvörtun sóknaraðila, dagsettri sama dag. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 23. apríl 2010, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust þann 26. maí 2010 með bréfi frá lögmanni varnaraðila. Var bréfið sent sóknaraðila með bréfi nefndarinnar, dagsettu 28. maí 2010, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir frá sóknaraðila bárust þann 8. júní 2010.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 24. september, 15. október og 5. og 12. nóvember 2010.

II.

Málsatvik.

Þann 8. ágúst 2007 gaf sóknaraðili út skuldabréf í erlendum gjaldmiðlum að fjárhæð 289.631 svissneskir frankar og 28.636.884 japönskum jenum, samtals að jafnvirði 30.000.000 kr. Sama dag setti sóknaraðili gamla F, með handveðsyfirlýsingu, að handveði vörslureikning nr. X til tryggingar á skilvísri og skaðlausri greiðslu á skuldabréfi í erlendum myntum með sömu fjárhæðum og umrætt skuldabréf.

Var skuldabréfið skráð með tveimur númerum í kerfi gamla F, en samkvæmt upplýsingum frá F er tölvukerfið þannig uppsett að hver og ein mynt í einu skuldabréfi fær sérstakt lánsnúmer, þótt skuldabréfið sé einungis eitt. Fékk lán sóknaraðila númerin Y og Z.

Í október 2007 óskaði sóknaraðili eftir skuldaraskiptum á framangreindu láni þannig að greiðandi yrði A. Samþykkti gamli F skuldaraskiptin. Samhliða áritun um skuldaraskipti setti A gamla F að handveði vörslureikning nr. X til tryggingar á skuld á grundvelli CU lána nr. Y og Z, útgefnum 8. ágúst 2007 ásamt vöxtum, verðbótum, gengismun, dráttarvöxtum, innheimtukostnaði og öðrum kostnaði. Handveðsyfirlýsinguna, sem dagsett var 15. október 2007, undirritar sóknaraðili fyrir hönd A. Einnig undirritar sóknaraðili yfirlýsinguna um samþykki veðsala.

Sóknaraðili kveðst hafa greitt lánin upp þann 31. október 2007. Liggja fyrir í málinu tvö skjöl sem bera fyrirsögnina „greiðsla á láni“ þar sem fram kemur að lán Y og Z hafi verið uppgreidd. Neðst á skjölunum er athugasemd, þar sem stendur „skuldaraskipti“. Lánin voru greidd upp með andvirði tveggja lána gamla F til A. Númer þeirra lána voru N og NN. Á skjölum frá gamla F vegna lánveitinganna kemur fram að um skuldaraskipti sé að ræða. Á skjali varðandi lán N að fjárhæð 289.631 svissneska franka, segir „skuldaraskipti. var lán nr. Y og á skjali varðandi lán N“ að fjárhæð 28.636.884 japönsk jen segir „skuldaraskipti. var lán nr. NN“.

Þann 26. nóvember 2007 gaf A út handveðsyfirlýsingu til tryggingar á skilvísri og skaðlausri greiðslu á öllum skuldum við gamla F og setti að handveði vörslureikning nr. XX. Svo virðist sem gamli F hafi í lok maí 2008 ógilt handveðsyfirlýsinguna frá 26. nóvember 2007. Nafni A var síðar breytt í B, en það var stofnað í maí 2008.

Þann 5. október 2008 sendir gamli F tölvupóst til sóknaraðila þar sem segir m.a.: „Við árlega yfirferð á tryggingum hér hjá bankanum kom í ljós að handveðsyfirlýsingar þær sem hér voru skráðar hjá okkur voru ekki fullnægjandi að mati bankans. Því vil ég biðja þig að undirrita meðfylgjandi pappíra og senda til mín.“ Samkvæmt handveðsyfirlýsingunum átti vörslureikningur sóknaraðila nr. X að vera til tryggingar öllum skuldum og fjárskuldbindingum B. Þegar pósturinn var sendur var komið veðkall og komu fleiri í kjölfarið. Með tölvupósti frá 13. október 2008 neitaði sóknaraðili að skrifa undir nýja handveðsyfirlýsingu.

F tók yfir réttindi og skyldur gamla F í málinu, sbr. ákvörðun Fjármálaeftirlitsins um ráðstöfun eigna og skulda gamla F til F frá 14. október 2008.

Í tölvupósti frá 5. nóvember 2008 kemur fram af hálfu varnaraðila að handveðsyfirlýsing frá 8. ágúst 2007 sé ógild, en að bankinn telji að í stað hennar hafi komið handveðsyfirlýsing frá 15. október 2007. Taldi sóknaraðili að handveðsyfirlýsingin frá 15. október 2007 hefði verið felld niður á sama tíma og yfirlýsingin frá 8. ágúst 2007, en varnaraðili kveður yfirlýsinguna vera í fullu gildi.

Fyrir lok árs 2008 kveður sóknaraðili F hafa breytt lánanúmerum aftur í fyrra horf. Í málinu liggja fyrir greiðsluseðlar sem B fékk í maí 2009. Þar er númer skuldabréfs gefið upp Y á öðrum greiðsluseðlinum og Z á hinum. Er útgáfudagur sagður 8. ágúst 2007. Mótæmti sóknaraðili því og hafa verið uppi deilur á milli aðila um málið síðan. Í bréfi til bankans dags. 12. maí 2009 krafðist sóknaraðili þess að varnaraðili viðurkenndi án tafar að handveðsyfirlýsing frá 15. október 2007 væri úr gildi fallin og tryggi ekki lán þau er B skuldar bankanum. Jafnframt að lán þau sem B skuldar bankanum séu ekki undir réttum lánanúmerum. Þann 8. mars krafðist sóknaraðili þess í tölvupósti til varnaraðila að öll erlend hlutabréf hans og allir erlendir hlutabréfasjóðir á vörslureikningi nr. X yrðu færðir yfir á vörslureikning nr. XXX sem einnig er í eigu sóknaraðila.

Sóknaraðili skaut málinu til úrskurðarnefndarinnar þann 23. apríl 2010.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst „viðurkenningar á því að [varnaraðila] beri, að kröfu [sóknaraðila], að færa alla erlenda hlutabréfaeign og erlenda hlutabréfasjóði [sóknaraðila] á vörslureikningi nr. X yfir á annan vörslureikning [sóknaraðila] nr. XXX hjá [varnaraðila]. Um er að ræða 1.093 hluti í BIDU, 9.000 hluti í EEM og 2.403 hluti í FXI, en hér eru notuð viðskiptatákn á hlutabréfamarkaði í USA eins og

skráð eru hjá [varnaraðila]. Einnig er um að ræða 17.850,2290 hluti í FF og 18.546,5385 hluti í FFF.“

Rök sóknaraðila fyrir kröfu sinni eru þau að bankinn geti ekki byggt á handveðsyfirlýsingu frá 15. október 2007 og eigi því bankinn ekki veð í vörslureikningi nr. X.

Telur sóknaraðili að varnaraðili geti ekki byggt á því að lánin hafi fengið önnur númer vegna tölvukerfis bankans, enda hefði bankinn á þeim tíma sem breytingarnar voru gerðar geta óskað eftir því að fá nýja handveðsyfirlýsingu. Það hafi bankinn hins vegar ekki gert.

Þá bendir sóknaraðili á að ef bankinn hefði talið handveðsyfirlýsingu frá 15. október 2007 gilda hefði verið óþarfi að fá handveðsyfirlýsingu frá 26. nóvember 2007 undirritaða.

Leggur sóknaraðili áherslu á að bankanum hafi verið fullkunnugt um allar aðstæður og forsendur í málinu og hafi bankinn sjálfur útbúið alla pappíra og öll gögn málsins.

Telur sóknaraðili að varnaraðili hafi á eigin ábyrgð vanrækt að sýna fullnægjandi aðgæsluskyldu í tengslum við frágang veðskjala til tryggingar á skuldum B við bankann. Þannig hafi bankinn vanrækt að tryggja sér fullnægjandi tryggingu fyrir endurgreiðslu lána sem komu í stað CU lána nr. Y og Z. Ný lán hafi verið tryggð með handveðsyfirlýsingu útgefinni þann 26. nóvember 2007, sem bankinn hafi fellt úr gildi á eigin ábyrgð í lok maí 2008. Eftir það hafi bankinn ekki haft neitt veð fyrir umræddum lánum.

Telur sóknaraðili að hann skuldi varnaraðila ekkert og hafi engar fjárskuldbindingar við bankann. Því eigi bankinn engar kröfur eða önnur fjárréttindi sem tryggð eru með eignum sóknaraðila, hvorki vörslureikningi nr. X né öðrum eignum og því beri varnaraðila skylda til að verða við kröfu sóknaraðila um að erlend hlutabréfaeign og erlendir hlutabréfasjóðir sóknaraðila verði fluttir yfir á frjálsan vörslureikning.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfu sóknaraðila verði hafnað. Byggir varnaraðili á því að engin breyting hafi orðið á eiginlegri skuld samkvæmt upprunalegu skuldabréfi við skuldaraskipti sem framkvæmd voru. Sé því um að ræða sama skuldabréfið. Hafi framkvæmdin hjá bankanum verið sú að skuldaraskiptin hafi verið „keyrð inn í kerfið“ fyrir hverja mynt og á móti felld úr kerfi á fyrri greiðanda. Til þess að hægt hafi verið að halda hinu erlenda láni á sama lánsnúmeri hafi þurft að framkvæma ákveðnar breytingar á tölvukerfi bankans og hafi lánið því tímabundið verið skráð á önnur lánsnúmer. Það hafi síðar verið lagfært.

Varnaraðili byggir á því að sóknaraðila hafi verið fullkunnugt um það, hvaða lán hið veðsetta vörslusafn tryggði, enda sé hann löggiltur endurskoðandi. Þá sé honum kunnugt um að við skuldaraskiptin hafi lánið ekki verið greitt upp eins og hann heldur fram heldur hafi verið skipt um greiðanda á láninu, að hans beiðni. Einnig hafi honum verið kunnugt um að skilyrði þess að skuldin yrði flutt af honum persónulega yrði flutt yfir á A, nú B, væri að umrætt vörslusafn yrði áfram til tryggingar skuldinni.

Varnaraðili byggir á því að tímabundin yfirfærsla láns milli lánanúmera vegna tölvukerfa gangi ekki framur raunverulegum skuldabréfum, sem eru undirrituð og skjalfest. Rafræn skráning sé einungis til hagkvæmi og gangi ekki framur skrifuðum

samningum aðila. Telur varnaraðili ljóst að það hafi verið markmið aðila, með samningi sínum, að framangreint vörslusafn væri til tryggingar hinu útgefna skuldabréfi. Það hafi verið ósk sóknaraðila og hafi hann skrifað undir skjöl þar að lútandi.

Telur varnaraðili að lánanúmer séu ekki hluti af samningssambandi aðila, enda verði slík númer í flestum tilvikum til í tölvukerfum banka, eftir að viðskiptamaður hefur undirritað lánaskjöl. Verði að horfa til efnis umfram form og horfa til þess um hvað samið var um. Formskráning lána í tölvukerfi raski ekki samningssambandi aðila og gangi ekki framar þeim samningum sem aðilar sömdu um.

VI.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila í málinu lýtur að því hvort varnaraðili njóti handveðs í vörslureikningi sóknaraðila nr. X á grundvelli handveðsyfirlýsingar, dags. 15. október 2007, sem sóknaraðili undirritaði fyrir hönd A og um samþykki veðsala. Umrætt handveð var gefið út til tryggingar skilvísri og skaðlausri greiðslu á CU lánum nr. Y og Z, útgefnum 8. ágúst 2007, ásamt vöxtum, verðbótum, gengismun, dráttarvöxtum, innheimtukostnaði og öðrum kostnaði.

Þann 31. október 2007 urðu skuldaraskipti á lánunum. Í skjölum frá gamla F sem liggja fyrir nefndinni kemur fram að lán Y og Z hafi verið greidd upp með andvirði tveggja lána F númer N og NN til A. Á skjölunum frá gamla F kemur fram að um skuldaraskipti hafi verið að ræða. Nafni A var síðar breytt í B.

Þann 26. nóvember 2007 gaf A út handveðsyfirlýsingu til tryggingar á skilvísri og skaðlausri greiðslu á öllum skuldum við gamla F og setti að handveði vörslureikning nr. XX. Svo virðist sem gamli F hafi í lok maí 2008 ógilt þessa handveðsyfirlýsingu.

Síðari hluta árs 2008 kveður sóknaraðili F hafa breytt lánanúmerum aftur í númer þau sem voru á upphaflegu lánunum.

Varnaraðili heldur því fram að vörslureikningur sóknaraðila nr. X standi að handveði til tryggingar skuldum B á grundvelli lánssamninga N og NN, sem bankinn síðar breytti númerunum á í Y og Z. Sóknaraðili mótmælir þessu og krefst þess að öll erlend hlutabréfaeign og erlendir hlutabréfasjóðir sínir verði færðir af vörslureikningi nr. X yfir á vörslureikning sinn nr. XXX hjá varnaraðila.

Fyrir liggur handveðsyfirlýsing, dagsett 15. október 2007, undirrituð af sóknaraðila fyrir hönd A. Einnig undirritar sóknaraðili yfirlýsinguna um samþykki veðsala. Þar setur A vörslureikning nr. X til tryggingar á skuld á grundvelli CU lána nr. Y og Z, útgefnum 8. ágúst 2007 ásamt vöxtum, verðbótum, gengismun, dráttarvöxtum, innheimtukostnaði og öðrum kostnaði. Af umræddri handveðsyfirlýsingu verður ekki ráðið að henni hafi verið ætlað að taka til skulda eða annarra fjárskuldbindinga félagsins. Stendur hún því samkvæmt orðanna hljóðan aðeins til tryggingar skuld á grundvelli CU lána nr. Y og Z.

Það var varnaraðili sem sá um skjalagerð við skuldaraskipti á lánunum og gaf þeim ný lánsnúmer. Verður að telja að varnaraðili verði sjálfur að bera ábyrgð á því að umrædd handveðsyfirlýsing, sem hann útbjó, sé orðuð með þeim hætti að hún taki til lána með ákveðnum lánsnúmerum, en vísi ekki til skuldabréfs sem lá að baki lánunum.

Í tölvupósti frá gamla F frá 5. október 2008 kemur fram að bankinn telur handveðsyfirlýsingar sem skráðar eru hjá honum ekki fullnægjandi og var sóknaraðili beðinn að undirrita nýja handveðsyfirlýsingu, en samkvæmt henni átti

vörslureikningur sóknaraðila nr. X að vera til tryggingar öllum skuldum og fjárskuldbindingum B. Þær skýringar varnaraðila að um hafi verið að ræða tímabundna yfirfærslu láns milli lánanúmer vegna tölvukerfa, eru ekki trúverðugar, enda hefur þá umrædd tímabundin yfirfærsla staðið rúmlega eitt ár og var lánsnúmerunum ekki breytt aftur fyrr en að sóknaraðili hafði neitað að undirrita nýja handveðsyfirlýsingu.

Því verður ekki talið að vörslureikningur sóknaraðila nr. X standi til tryggingar skuld B samkvæmt N og NN. Skiptir þar ekki máli þó að varnaraðili hafi rúmu ári eftir skuldaraskiptin breytt lánanúmerum aftur í lánanúmer þau sem voru á upprunalegri skuld sóknaraðila við gamla F. Aðrar skuldir sóknaraðila virðast ekki tryggðar með veði í vörslureikningi nr. X. Á hann því rétt á að fá erlenda hlutabréfaeign og erlenda hlutabréfasjóði á vörslureikningi nr. X afhent sér eða að þeim verði ráðstafað með hverjum þeim öðrum hætti sem hann kys. Er varnaraðila því skylt að verða við kröfu um færslu tilgreindra hlutabréfa og hlutabréfasjóða inn á vörslureikning sóknaraðila nr. XXX hjá varnaraðila.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Varnaraðila, F, er skylt að kröfu sóknaraðila, M, að færa alla erlenda hlutabréfaeign og erlenda hlutabréfasjóði á vörslureikningi sóknaraðila nr. X hjá varnaraðila á vörslureikning nr. XXX hjá varnaraðila.

Reykjavík, 12. nóvember 2010.

Áslaug Árnadóttir

Geir Arnar Marelsson
Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Jóhann Tómas Sigurðsson
Guðlaug Brynja Ólafsdóttir